

Foto: Lena Larsson.

BUDGETUNDERLAG för Örebro universitet 2027–2029

Fastställt av universitetsstyrelsen 2026-02-17
ORU 2025/06448

Budgetunderlag för Örebro universitet 2027–2029

Visionen är att vara ett framstående universitet som främjar en kunskapsbaserad samhällsutveckling (se bilaga 1). Örebro universitet identifierar följande områden och satsningar som centrala för de kommande åren. Dessa beskrivs mer utförligt i senare avsnitt, och tillhörande äskanden sammanfattas i tabell 1.

Ökat basanslag till forskning: En ökning av det statliga basanslaget är avgörande för att stärka universitetets forskningsutveckling, säkerställa akademisk frihet och möjliggöra utbildning och forskning som bidrar till samhällsutveckling och näringslivets konkurrenskraft. Forskningen främjas av förutsättningar där lärosätet har strategiskt utrymme att arbeta långsiktigt med forskningens utveckling (se sid 3).

Nationell samordning för AI-kompetens inom utbildning: Örebro universitet, med stark AI-kompetens och engagemang i initiativ som Expert Learning Lab och Smarter, efterfrågar en nationell samordning och riktade medel för att etablera en hållbar struktur liknande WASP-modellen. Detta skulle bidra till nationell samordning och integration av AI i utbildning och arbetsliv och stärka Sveriges konkurrenskraft (se sid 4 om integrering av AI).

Förstärkt takbelopp för att säkra samhällsviktiga utbildningar: För att undvika att universitetet tvingas minska dimensionering av samhällsviktiga utbildningar äskar lärosätet en höjning av takbeloppet (se sid 5 om ett hållbart utbildningssystem).

Likvärdiga förutsättningar för läkarutbildning: Örebro universitet äskar full ALF-ersättning baserad på faktiska studentantal för att möta kostnaderna i den sexåriga läkarutbildningen och säkerställa samma villkor som övriga lärosäten som bedriver läkarutbildning (se sid 6 Hållbar läkarutbildning).

Stärkt akademisk frihet: För att skapa förutsättningar för utbildning och forskning av hög kvalitet måste behovet av akademisk frihet stärkas, bland annat genom minskad extern styrning (se sid 10). Utredningsuppdraget om en mer ändamålsenlig organisationsform blir viktigt för att skapa goda förutsättningar för kärnuppdraget.

Tabell 1 Sammanfattning av äskanden (kronor)			
	2027	2028	2029
FORSKNING			
Ökat basanslag	40 000 000	45 000 000	50 000 000
UTBILDNING			
Utökat takbelopp	20 000 000	25 000 000	30 000 000
Full ALF-ersättning, ökning med följande belopp	29 000 000	30 000 000	30 000 000
Ersättning per helårsstudent i läkarutbildning	82 000	83 000	84 000

FORSKNING

Excellent forskning och stor bredd som möter samhällsutmaningar

Globala och nationella samhällsutmaningar aktualiserar frågor som kräver såväl tvärvetenskaplig forskning som en bredd av disciplinär forskning. Vid ett bredduniversitet med högkvalitativ forskning finns stor potential att utveckla både kunskap och metoder för att möta såväl dagens som morgondagens samhällsutmaningar.

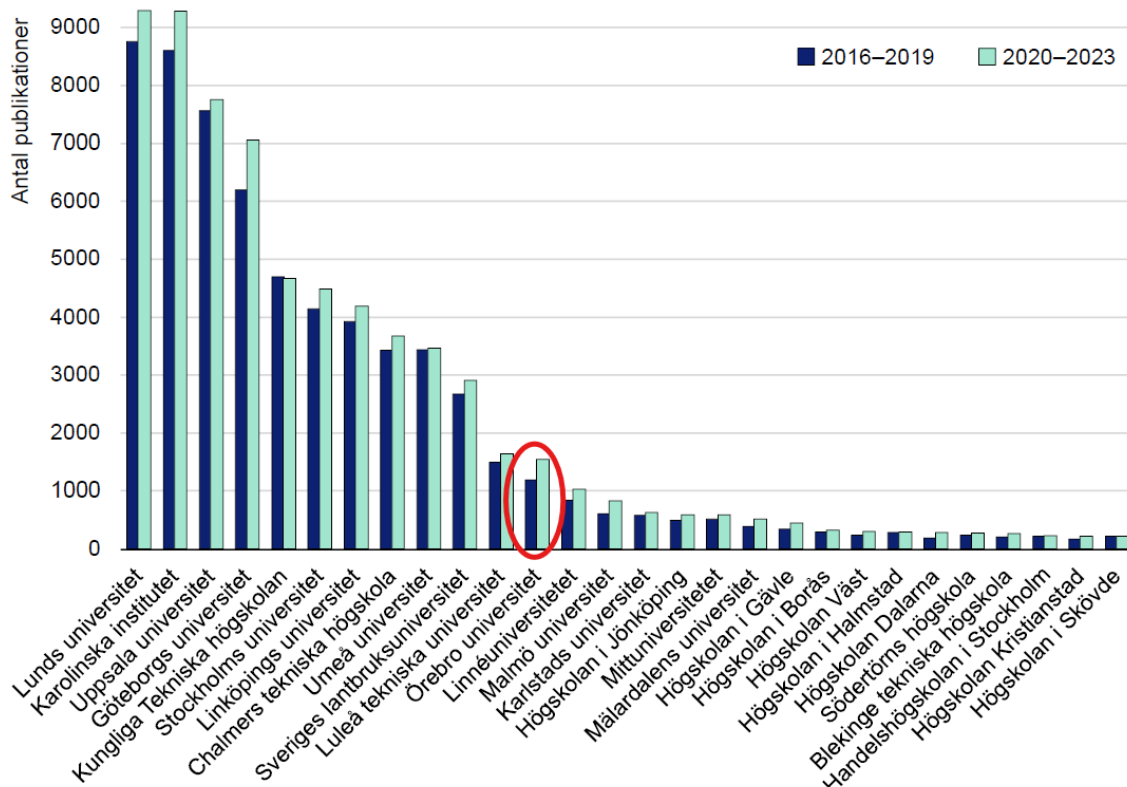
Lärosätet har etablerat två centrumbildningar med framstående tvärvetenskaplig forskning genom strategiska satsningar inom områden med stor samhällsnytta: AI, robotik och cybersäkerhet (ARC), samt Mat och hälsa.

Centrumbildningen ARC bygger på stark forskning och utbildning inom artificiell intelligens (AI) och dess koppling till robotik och cybersäkerhet, med omfattande och växande samarbeten med både universitet och företag. Universitetets satsning på AI och robotik är ett forskningssamarbete mellan flera lärosäten och sker i samverkan med både näringsliv och offentlig sektor. Utöver forskningsaktiviteter arbetar ARC aktivt med att etablera systematiska strukturer för samverkan mellan akademi, privat och offentlig sektor genom sin samverkansplattform. Särskild tonvikt läggs på kompetensutveckling och karriärväxling för yrkesverksamma.

Centrumbildningen Mat och hälsa etablerades 2017 med satsningar på tvärvetenskapliga projekt, postdoktorer och dedikerad forskningsinfrastruktur. Verksamheten har utvecklats till en internationellt erkänd kunskapsnod och attraherat betydande externa forskningsmedel. Området bygger på stark medicinsk forskning som möter naturvetenskap, samhällsvetenskap, humaniora och måltidskunskap i en unik tvärvetenskaplig satsning. Inom ramen för satsningen koordinerar Örebro universitet bland annat forskningscentret Plant-based proteins for health and wellbeing (PAN Sweden), en Formas-finansierad centrumbildning för hållbarhet och konkurrenskraft i livsmedelssystemet.

Örebro universitet har starka forskningsmiljöer över hela sin bredd, inom allt från miljökemi och vaccinforskning till kriminologi och pedagogik. För närvarande finns två strategiska forskningsprofiler finansierade av KKS: X-HiDE, med fokus på inflammation och folksjukdomar samt Rosetta, som fokuserar på att förstå matens och kosttillskottens påverkan på tarm-, metabol- och mental hälsa. Örebro universitet är det lärosäte som mottar mest medel från KKS totalt. Lärosätet har även betydande miljöforskning med målsättningen om en giftfri miljö. Forskarutbildning är välutvecklad och omfattar flera större forskarskolor, bland annat Nära vård.

Örebro universitet har haft en stark utveckling av forskningen, med ökande externa forskningsmedel – från cirka 37 procent av omsättningen inom forskning 2016 till 41 procent 2025 – och en kraftig ökning av antalet publikationer, som fördubblats mellan 2015 och 2024. Citeringsnivån (CNCI, topp 10% citerade artiklar) ligger i linje med det svenska genomsnittet. Lärosätet är nu etablerat på en mellanstor nivå, något mindre än de största universiteten, vilket framgår i Figur 1, där Örebro universitets värden är markerade med en cirkel.

Figur 1. Antal publikationer vid svenska lärosäten, källa: Clarivate.

Universitetet breddar sitt strategiska arbete för att konsolidera och stärka forskningsmiljöerna, öka universitetets kapacitet, attraktivitet och konkurrenskraft samt accelerera utvecklingen av tvärvetenskapliga profiler. Detta förutsätter att lärosätet stärker sin förmåga att prioritera och arbeta långsiktigt. Denna förmåga har varit central i lärosätets arbete med strategisk profilering för att utveckla forskningen. En viktig komponent för fortsatt stark utveckling är att tillräckligt stora resurser fritt kan disponeras av lärosätet.

Örebro universitet har haft större tillväxt av externa forskningsmedel än sektorn i stort under det senaste decenniet, men basanslaget har inte höjts i motsvarande takt. För att ta till vara den potential som finns vid lärosätet krävs en höjning av basanslaget. Fortsatt utveckling förutsätter att lärosätet, som ett mellanstort universitet, har möjlighet att verka och konkurrera på samma villkor som de mest forskningsintensiva universiteten, och att kvalitet inte strukturellt kopplas till storlek.

För att upprätthålla en långsiktig kompetensförsörjning behöver både universitetet och Sverige som nation öka dimensioneringen av forskarutbildningen. Detta är särskilt viktigt eftersom möjligheterna att finansiera forskarstudier med externa forskningsmedel blir allt svårare, särskilt inom humaniora och samhällsvetenskap. Universitetet fokuserar resurser på unga forskares karriärutveckling, och ett ökat basanslag skulle ytterligare stärka arbetet med doktorand- och meriteringsanställningar samt ledarskapsutveckling för seniora forskare.

Tabell 2 Önskad ökning av basanslag (miljoner kronor)

2027	2028	2029
40	45	50

UTBILDNING

Örebro universitet är en plats för bildning, utbildning, vidareutbildning och livslångt lärande, med fokus på att erbjuda utbildning av hög kvalitet som möter samhällets behov. Universitetet prioriterar högskolepedagogisk utveckling och innovativa lärmiljöer och har som ambition att även framöver främst vara ett campusbaserat lärosäte, med fysiska möten över ämnes- och utbildningsgränser som signum. Den starka kopplingen mellan utbildning och forskning är central och arbetet med att stärka och profilera forskningen bidrar till ökad kvalitet i utbildningarna, och vice versa. Universitetets kvalitetssystem, den strategiska rekryteringen av lärare och forskare, högskolepedagogisk utveckling samt goda lärmiljöer utgör grundläggande förutsättningar för att kunna erbjuda utbildning i pedagogisk framkant och attrahera både nationella och internationella studenter.

Ett av universitetets kärnuppdrag är att erbjuda utbildning av hög kvalitet för unga nybörjarstudenter. Genom att tillhandahålla en solid akademisk grund förbereder lärosätet studenterna för både framtida yrkesliv och vidare studier. Bredden av starka, professionsinriktade och i flera fall samhällskritiska utbildningsprogram med hög kvalitet har bidragit till att Örebro universitet är ett attraktivt val för nybörjarstudenter.

Utbildning av hög kvalitet och ett utbildningsutbud som möter samhällets behov

Universitetets utbildningsutbud utvecklas kontinuerligt och bygger på lärosätets befintliga styrkor för att proaktivt möta framtida samhällsutmaningar, med bildningsperspektiv och hållbar utveckling som grundläggande hörnstenar.

Integrering av AI inom utbildning och kompetensutveckling

Ett prioriterat område för Örebro universitet, både inom forskning och utbildning, är att hantera den breda tillgängligheten av olika typer av AI-verktyg som håller på att förändra högre utbildning i grunden, i likhet med utvecklingen inom många andra kunskapsintensiva professioner. AI har integrerats i ett flertal kurser och program vid lärosätet, bland annat inom juridik, och lärosätet deltar även i ett nationellt arbete där utbildningsinslag om AI utvecklats för landets läkarprogram. Det nationella behovet av kompetensutveckling inom AI-området för yrkesverksamma är fortsatt stort.

Universitetets arbete inom detta område har lett till en stark position och en ledande roll i utvecklingen av vidareutbildning, både nationellt och internationellt, bland annat genom expertkompetensprogram som Smarter och REEDEAM.

Örebro universitet samarbetar med andra universitet och högskolor samt aktörer i branschen för att möta efterfrågan på avancerad kompetensutveckling och livslångt lärande.

Universitetet är därtill en av grundarna till AI Competence for Sweden och koordinerade satsningen 2021–2023 med syfte att samla och anpassa AI-kurser från svenska lärosäten för yrkesverksamma. WASP-ED är ett annat exempel på när Örebro universitet haft en framstående roll i nationella samarbeten för att främja till integreringen av AI inom utbildning.

Samtidigt finns flera policyrelaterade hinder, såsom finansiering, lagstiftning, kultur och incitament, som utgör utmaningar för att förverkliga dessa satsningar. I Vinnova-projektet ADAPT samarbetar Örebro universitet med tre andra lärosäten för att utveckla en modell för universitetens bidrag till kompetensutveckling och omställning inom både industri och offentlig sektor. Örebro universitet är samordnande lärosäte för Expert Learning Lab (ELL), som ingår i det nationella programmet Avancerad Digitalisering och nu har gått in i sin tredje projektfas. Visionen är att skapa ett ledande nationellt centrum och en internationell förebild för industriellt och livslångt lärande, med särskilt fokus på teknikexperter. ELL fungerar som

en innovativ plattform där industri och akademi samarbetar över organisationsgränser för att stärka Sveriges framtida konkurrenskraft.

Samtidigt som universitetet bedriver avancerad utveckling inom AI kopplat till teknikexperter, är det viktigt att beakta hur AI påverkar hur kunskap skapas, förmedlas och används. Lärare vid universitetet förväntas, utifrån nya förväntningar och förändrade behov, utveckla pedagogiska praktiker och examinationsformer där AI används som stödjande verktyg. Studenterna får tillgång till AI-drivna verktyg som ökar flexibiliteten och möjligheten till individualiserat lärande, men som också ställer höga krav på digital kompetens. Den breda användningen av AI-verktyg innebär att förgivettaganden i undervisning och examination inte längre är giltiga, inte minst kopplat till avancerad läs- och skrivförmåga och användningen av textproduktion som examinationsunderlag. Det senare kan kraftfullt underminera utbildningens kvalitet.

Örebro universitet har länge haft en hög ambitionsnivå när det gäller högskolepedagogisk utveckling. Högskolepedagogik genomsyrar verksamheten vid samtliga fakulteter, bland annat genom lärare med särskilda högskolepedagogiska uppdrag och finansiering av högskolepedagogiska utvecklingsprojekt. Under kommande period förväntas Högskolepedagogiskt centrum utgöra en stark drivkraft i lärosätets arbete med AI-transformation, bland annat genom att utveckla pedagogiska praktiker, genomföra kompetenshöjande insatser och skapa innovativa lärmiljöer. Målet är att säkerställa att AI integreras på ett sätt som stärker undervisningens kvalitet, förbereder studenterna för deras framtida yrkesroller och garanterar rättssäkra examinationer. Den fortsatta utvecklingen av högskolepedagogiken är helt avgörande för utbildningskvaliteten på lång sikt, och universitetet avser att behålla det höga tempot och ambitionsnivån i det högskolepedagogiska arbetet.

För att rusta studenter inför deras framtida yrkesliv behöver AI integreras i utbildningarna, inte enbart som teknisk kunskap utan även med fokus på samhällspåverkan, etik och tillämpning. I många yrken kommer AI att vara en central del av arbetsprocesser, vilket gör det avgörande att studenter lär sig hantera olika AI-verktyg och förstå deras begränsningar och möjligheter. AI bör därför ses som en strategisk och integrerad del av både lärande och professionell praktik, inte som ett komplement.

För att möjliggöra denna omställning på ett likvärdigt och effektivt sätt vid svenska lärosäten vore det värdefullt med nationell samordning i form av ett gemensamt AI-kompetensinitiativ. Utan ett sådant riskerar utvecklingen att bli fragmenterad, med stora skillnader mellan lärosäten och utbildningar, och att förändringen inte genomförs på kostnadseffektiva sätt. Även om lärosätena redan arbetar med dessa frågor inom ramen för sina anslag, kräver omställningen betydande investeringar i infrastruktur och ett omfattande förändringsarbete. Då frågorna är breda gör olika lärosäten delvis olika satsningar, vilket understryker behovet av ökad samordning för att Sverige ska kunna ta tillvara sin kompetens och starka position. Internationellt sker liknande förändringar vid alla lärosäten, och för att stärka Sveriges konkurrenskraft krävs en strategisk satsning som tillför struktur på ett sätt som kan jämföras med hur WASP har drivit forskningsutvecklingen. Regeringen skulle med fördel kunna driva denna samordning genom ett riktat uppdrag och avsätta medel för att etablera den struktur som krävs. Örebro universitet är aktivt intresserat och berett att ta ansvar i detta arbete, i likhet med uppdraget för Expert Learning Lab och med utgångspunkt i lärosätets pågående arbete med forskning och pedagogisk utveckling för att skapa en hållbar och innovativ struktur för framtidens lärande.

Förutsättningar för ett flexibelt och hållbart utbildningssystem

För att lärosätena ska kunna utveckla sina utbildningsutbud för vidareutbildning och omställning för yrkesverksamma krävs en långsiktigt hållbar finansieringsmodell och ett flexibelt utbildningssystem som är anpassat för en föränderlig omvärld där utbildningsbehoven snabbt förändras. Detta är avgörande för att möta arbetsmarknadens behov och stärka Sveriges konkurrenskraft.

Örebro universitet ser positivt på den kvalitetssatsning som höjningen av ersättningen för utbildningsområdet naturvetenskap och teknik har inneburit, liksom höjningen av prislappen för musik inom ramen för takbeloppet, samt förslaget att höja ersättningsnivåer inom lärarutbildningen enligt SOU 2024:81. Samtidigt kan det konstateras att detta är långt ifrån tillräckligt. Universitetet menar att samtliga utbildningsområden bör få högre ersättningsbelopp. En bred höjning är nödvändig för att säkerställa kvalitet och likvärdighet i utbildningen.

Sedan kårobligatoriet avskaffades har ersättningen till studentkårerna urholkats på samma sätt som utbildningsanslaget. Studentkårernas autonomi och förmåga att utöva studentinflytande är begränsad med dagens nivå på statsbidrag, och bör därför ingå i en översyn av ersättningsbeloppen. Därtill bör den tillfälliga förstärkningen av medel för studentinflytande, som fasas ut från och med 2026, permanentas. Valfungerande studentkårer är en central förutsättning för lärosätenas möjlighet att fullgöra sina myndighetsuppdrag och representation i beslutande och beredande organ har stor betydelse för utbildningarnas kvalitet.

Flera av universitetets utbildningar har fram till dags dato varit föremål för riktad utbyggnad i regleringsbrevet. Under kommande period finns ett behov av att utöka antalet utbildningsplatser inom flera områden för att möta ett växande kompetensförsörjningsbehov, och Örebro universitet har kapacitet att växa där möjlighet ges. Detta gäller såväl behörighetsgivande och högskoleintroducerande utbildningar (basår), som samhällsbärande utbildningar på grundnivå och avancerad nivå, liksom kurser som främjar livslångt lärande.

Nuvarande takbelopp möjliggör dock inte en sådan utveckling. Från och med 2027 krävs en nivåhöjning för att undvika att universitetet tvingas göra kraftiga minskningar av samhällsviktiga utbildningar. Därför äskar lärosätet en höjning av takbeloppet med 20 miljoner kronor för 2027, 25 miljoner kronor för 2028 samt 30 miljoner kronor för 2029. Detta för att dels upprätthålla och finansiera fortsatt utbyggnad av efterfrågade befintliga utbildningar inom samhällsbärande områden, dels möjliggöra nya utbildningar i olika former för att svara upp mot nya samhällsbehov och nå nya målgrupper, exempelvis genom kurser inom avancerad digitalisering riktade till yrkesverksamma. En utökning av takbeloppet möjliggör dessutom fortsatt utveckling av infrastruktur, såsom högskolepedagogisk kompetens och lärmiljöer.

Tabell 3 Utökat takbelopp (miljoner kronor)

2027	2028	2029
20	25	30

Ekonomiskt hållbar läkarutbildning

Läkare har utbildats vid Örebro universitet sedan januari 2011, med antagning både till höst- och vårtermin. Undersökningar efter avslutad examen vittnar om utbildningens höga kvalitet, då studenter utbildade vid Örebro universitet utmärker sig positivt¹.

Grundutbildnings-ALF

Grundutbildnings-ALF ska finansiera läkarstudenternas verksamhetsförlagda utbildning (VFU) inom hälso- och sjukvården. Till skillnad från samtliga övriga medicinska lärosäten erhåller Örebro universitet inte grundutbildnings-ALF i förhållande till det faktiska antalet studenter. Universitetet får samma ersättningsnivå per enskild student baserat på det antal som anges i regleringsbrevet, men då det är avgörande att det finns en kritisk massa av studenter på läkarutbildningen för att säkerställa både hög kvalitet och kostnadseffektivitet i utbildning och forskning är antalet läkarstudenter som utbildas vid Örebro universitet nästan dubbelt så stort som det som anges i ALF-avtalet och i budgetpropositionen (366 helårsstudenter för år 2026). Denna volym har universitetet säkerställt genom omfördelningar inom takbeloppet, en överenskommelse som gjordes mellan Örebro universitet och utbildningsdepartementet inför starten av läkarutbildning 2011. Överenskommelsen innehöll dock inga delar om grundutbildnings-ALF. Örebro universitets lägre tilldelning innebär en betydande ekonomisk ansträngning för Region Örebro län, den enskilt viktigaste samarbetspartnern inom hälso- och sjukvården för läkarutbildningen och övriga vårdutbildningar. Örebro universitet och framför allt Region Örebro län behöver ges samma förutsättningar för att ersätta regionen för VFU som andra lärosäten i landet (tabell 4), det vill säga ersättning för den faktiska studentvolymen. Det är också avgörande för att Region Örebro län ska kunna stärka sin förmåga att prioritera finansiering av klinisk forskning, ett område där såväl Örebro som hela landet har unika förutsättningar att vara internationellt konkurrenskraftiga.

Denna problematik påtalas i ALF-utredningen som tillsattes för att ta fram ett underlag inför en eventuell omförhandling av ALF-avtalet². Samma utredning framhåller att staten bör ge ALF-ersättning till Region Örebro län på samma sätt som till övriga regioner och föreslår att

Region Örebro län ska få en utökning med helårsstudenter som de får ersättning för med start 2026. Övriga regioner ska få ett oförändrat antal helårsstudenter 2026, men en ökning av samtliga ALF-regioners antal helårsstudenter ska införas från och med 2027 när den tolfte terminen på den nya läkarutbildningen påbörjas (s 12).

Mot denna bakgrund ter det sig rimligt att universitetet fortsätter att utbilda det antal läkare det gör idag. Läkarprogrammet vid Örebro universitet är dimensionerat för att utexaminera cirka 65 studenter per kull.

Ökat ersättningsbelopp per helårsstudent i Läkarprogrammet

Den första antagningen till det nya sexåriga Läkarprogrammet gjordes inför hösten 2021. Att programmet är både längre och leder till en läkarlegitimation direkt efter examen ställer nya krav på utbildningen. Utvecklingen och uppbyggnaden av läraaktiviteter och examinationer sker progressivt, i syfte att säkerställa de kunskaper, förmågor och förhållningssätt som krävs för examen och legitimation. I likhet med övriga lärosäten räknar Örebro universitet med en kostnadsökning för genomförandet, något som även konstaterades i budgetpropositionen för 2024, och finansieringen bör därför öka med minst 5 procent. Därför äskas för det sexåriga programmet ett

¹ Om läkarutbildningens kvalitet, Sveriges läkarförbund (2020).

² Hållbar och högkvalitativ läkarutbildning och klinisk forskning – förslag till ett reviderat ALF-avtal (2024).

ersättningsbelopp motsvarande 80 480 kronor per helårsstudent (i 2026 års prisläge), i utökad anslagsram. Äskandet inbegriper således en höjd prislapp och därmed även ett ökat takbelopp.

Tabell 4 Ersättning läkarutbildning			
	2027	208	2029
Full ALF-ersättning ¹⁾	29	30	30
Höjd ersättning per HST ²⁾	82	83	84

1) Anges i miljoner kronor. Avser önskad ökning av ALF-medel för VFU

2) Anges i tusental kronor.

Utveckling av verksamheten vid Restaurang och hotellhögskolan

Örebro universitet har ett särskilt uppdrag att anordna restaurangutbildning i Grythyttan. Det är en unik verksamhet där kulturarv, hantverk och entreprenörskap möter modern vetenskaplig kunskap. Alltsedan verksamheten inom måltidskunskap och värdskap etablerades har universitetet vid upprepade tillfällen gjort betydande strategiska satsningar på att utveckla och stärka verksamheten. Institutionen står likväl fortsatt inför ett antal strategiska utmaningar som rör bland annat studentunderlag, extern finansiering och kompetensförsörjning. Dessa utmaningar adresseras internt genom en flerårig plan med kraftfulla åtgärder inom respektive område. Verksamhetens givna placering med ett campus i en mindre ort cirka åtta mil från universitetets huvudcampus innebär dock tydliga merkostnader. Universitetet erhåller ett visst bidrag för det särskilda uppdraget, men det täcker inte de strukturella merkostnader som finns och har funnits sedan verksamheten etablerades för drygt 30 år sedan. Om inte riktade resurser kraftfullt utökas finns risk att verksamhetens inriktning och universitetets långsiktiga engagemang behöver omprövas.

EN UTVECKLANDE STUDIE- OCH ARBETSPLATS

Sverige är en kunskapsnation där lärosäten spelar en central roll i den kunskapsbaserade samhällsutvecklingen. Akademisk frihet är avgörande för att upprätthålla och utveckla samhällets demokratiska värderingar. För att kunna erbjuda utbildning och bedriva forskning av hög kvalitet behöver forskare och lärare ha möjlighet att fritt söka kunskap och utforska omvärlden. Det är därför viktigt att stärka lärosätenas förmåga att agera självständigt, strategiskt och flexibelt, så att de kan fokusera på sina kärnuppdrag. För närvarande har lärare och forskare allt mindre tid för sina huvudsakliga uppdrag, samtidigt som stödverksamhetens medarbetare lägger allt mer tid på en ökande mängd komplexa återrapporteringar och utvärderingar.

Campusbaserat universitet som drar nytta av digitaliseringen och AIs möjligheter

Vid Örebro universitet finns en kultur och en närhet som främjar gränsöverskridande samarbeten. Campus utgör navet för såväl utbildning som forskning, och vid Örebro universitet ses de fysiska mötena mellan forskare, lärare, studenter samt stödfunktioner som kvalitets- och innovationsdrivande faktorer. Örebro universitet välkomnar därför att regeringen i budgetpropositionen lyfter betydelsen av campusbaserade utbildningsmiljöer.

Örebro universitet som campusbaserat lärosäte möjliggör pedagogiska arbetssätt som kombinerar närvaro med ny teknik för utbildning i högskolepedagogisk framkant. Den pedagogiska medvetenheten och engagemanget för utveckling är starkt. Ett exempel är Learning Lab, ett samverkansprojekt mellan Örebro universitet och Akademiska hus, för att utveckla rummets betydelse och funktion för lärmiljön.

Digitaliseringens förändringskraft accelereras ytterligare av den snabba utvecklingen inom artificiell intelligens (AI). Universitetet samlar sina olika initiativ inom AI-tillämpning i en handlingsplan för AI-transformation, som syftar till att modernisera, effektivisera och kvalitetsutveckla verksamheten. Det förstärker möjligheter inom forskningen som digitalisering öppnat: nya typer av data, nya metoder för bearbetning och analys, samt nya forskningsplattformar. Samtidigt är det viktigt att balansera digitaliseringens flexibilitet med fysiska möten där mänsklig interaktion, engagemang och problemlösning blir centrala. Användningen av AI kommer på sikt att frigöra administrativ tid och öppna nya möjligheter, men för att maximera nyttan av dessa verktyg krävs betydande initiala investeringar i digital infrastruktur, hård- och mjukvara samt kompetensutveckling för personal och studenter. Redan idag påverkar dessa ökade kostnader universitetets ekonomiska förutsättningar. Den snabba digitala utvecklingen medför således betydande kostnader för att upprätthålla och utveckla universitetets digitala infrastruktur.

Parallellt ökar behovet av att stärka cyber- och informationssäkerheten, en grundförutsättning för att universitetet ska kunna bedriva utbildning och forskning med högt integritetsskydd i en förändrad hotbild. Dessa satsningar är nödvändiga för att universitetet på ett ansvarsfullt och kvalitetsdrivande sätt ska kunna utveckla moderna arbetssätt och ta tillvara digitaliseringens och AIs möjligheter. De kräver emellertid långsiktiga och förstärkta resurser, något som i dagsläget ytterligare urholkar anslagen för utbildning och forskning.

Lokalförsörjning

Universitetet befinner sig i en kontinuerlig utvecklings- och förändringsprocess, där lokalanpassningar och ombyggnationer genomförs löpande för att stödja verksamhetens långsiktiga mål (se tabell om lokalförsörjning i tabellverket). Under de kommande åren ska delar av lokalbeståndet förnyas eller omformas för att möta framtidens krav på

utbildning, forskning och samverkan. För både studenter och medarbetare blir möjligheten till både planerade och spontana möten viktigare, vilket ställer krav på miljöer som främjar kreativitet och tvärvetenskapligt samspel. Ett hållbart och socialt campus förutsätter en strategisk fysisk planering, där flödesanalyser, rumsliga kvaliteter och helhetsperspektiv beaktas som grund för skapandet av mötesplatser, tillgång till servicefunktioner samt möjligheter till fysisk aktivitet och rekreation.

Ökade kostnader för ny- och ombyggnationer samt drift av befintliga lokaler gör återbruk, resurseffektivitet och långsiktig hållbarhet till centrala utgångspunkter. I enlighet med regeringens önskemål att minska kostnaderna för myndigheternas lokaler gör Örebro universitet bedömningen att framtidens campus i högre grad än idag behöver präglas av förtätning, delning och flexibilitet snarare än expansion. Samutnyttjande av lokaler och anpassning av lärosalar för olika typer av möten och lärande prioriteras. För närvarande finns således inga planer på större ny- eller tillbyggnationer. Istället effektiviseras lokalbeståndet genom att kontrakt sägs upp och lokaler avvecklas.

Fokus de närmaste åren ligger på renovering av byggnader med störst behov och avveckling av provisoriska lokaler. Det finns även ett växande behov av att förnya lärmiljöer, särskilt vad gäller inredning, möblering och ytskikt. Universitetet strävar efter att moderniserade lokaler ska vara multifunktionella och omställningsbara, så att de på ett hållbart sätt kan möta framtidens pedagogiska, organisatoriska och tekniska krav.

Örebro universitet ser med oro på hur Akademiska Hus avkastningskrav i allt högre grad urholkar resurser till kärnverksamheten. Hög avkastning under lång period i kombination med en övergång till icke transparenta underlag försvårar utbytet mellan våra organisationer.

Stärkt akademisk frihet genom minskad extern styrning

För att universitet och högskolor ska kunna utveckla utbildning och forskning av högsta kvalitet krävs långsiktighet, stabilitet och tillit i styrning och finansiering. Den ökande mängden riktade satsningar och konkurrensutsättning av forskningsmedel riskerar att istället begränsa den akademiska friheten och försämra möjligheterna till långsiktig kunskapsutveckling.

För att stärka den akademiska friheten bör detaljstyrning av lärosätenas verksamhet, inklusive utformning, innehåll och omfattning av utbildningar, begränsas. Ekonomisk autonomi är avgörande för att säkerställa den akademiska friheten, eftersom ett stort beroende av externa bidrag begränsar forskarnas frihet att välja forskningsfrågor och försvårar lärosätenas strategiska profilering och arbete med karriärvägar. Det är därför avgörande att lagstiftning och styrning anpassas till högskolesektorns särskilda förutsättningar. Universitetet välkomnar den pågående utredningen om regeländringar med avsikt att stärka lärares och forskares individuella akademiska frihet, vilket är avgörande för att utveckla svensk högre utbildning och forskning. Att lärosätenas associationsform utreds är positivt, då ökad akademisk frihet kan gynnas av ett större oberoende från staten. Formen som förvaltningsmyndighet rimmar illa med universitetens särart och gör att resurser ägnas åt byråkratisering på bekostnad av akademisk verksamhet.

Minskad administrativ börda

Omfattande krav på uppföljning och rapportering leder till att allt mer tid och resurser går till administration snarare än till kärnverksamheten – utbildning och forskning. Minskad administrativ börda frigör resurser – i form av både personal, tid och pengar –

till forskning och utbildning, och stärker universitetets roll som kunskapsmotor i samhället.

Örebro universitet arbetar internt med att se över omfattning och ambitionsnivåer för olika administrativa processer, med målet att använda universitetets resurser till att utveckla utbildning och forskning av högsta kvalitet samt minska onödig administration. Genom samarbeten inom sektorn lyfts goda exempel och gemensama lösningar utvecklas för att minska omfattningen av administration.

Internationalisering

NEOLAiA – ett Europauniversitet som utvecklar hela lärosätet

I den senaste budgetpropositionen lyfts internationalisering fram som ett av tre fokusområden: Ökad rörlighet genom internationalisering ses som en förutsättning för att uppnå excellens och internationell konkurrenskraft. Det som varit den högst prioriterade aktiviteten, och även största drivkraften, inom internationalisering vid Örebro universitet under senaste åren är deltagandet i universitetsalliansen NEOLAiA, där Örebro universitet ingår som ett av nio europeiska lärosäten. NEOLAiA utsågs 2023 av EU-kommissionen till ett så kallat Europauniversitet med beviljad finansiering för den initiala projektperioden 2024–2027. Örebro universitet leder som första och enda svenska universitet ett Europauniversitet. Detta innebär att Örebro universitet tydligt positionerar sig inom högre utbildning i Europa.

Deltagandet i NEOLAiA som allians, samt statusen som Europauniversitet, har redan blivit en motor i internationaliseringsarbetet, vilket syns i flera olika delar av universitetets verksamhet, exempel på aktiviteter inkluderar forskningssamarbeten, gemensamma kurser och program, mentorskapsprogram för unga forskare, internationalisering på hemmaplan, ökade internationella nätverk för personal, och högskolepedagogisk utbildning.

Internationell rekrytering

Bristen på arbetskraft med efterfrågad kompetens är ett av de främsta tillväxthindren i Sverige, och regeringen lyfter i budgetpropositionen fram vikten av att fortsatt verka för ökad internationalisering och att skapa goda möjligheter för utländska forskare och doktorander att verka i Sverige. Parallellt med nationella satsningar för att attrahera internationell kompetens till Sverige behövs kontinuerliga insatser på lärosätetsnivå för att ytterligare stärka de incitament som gör att forskare och doktorander inte bara väljer att flytta till Sverige, utan också etablerar sig och stannar kvar i ett mer långsiktigt perspektiv. Det krävs ett fortsatt arbete för att identifiera var insatser bör fokuseras för att bidra till en lyckosam retention. Insatser i linje med det arbete som genomförs inom ramen för NEOLAiA och utmärkelsen HR Excellence in Research bidrar till att skapa goda villkor för forskare och öka förutsättningarna för att de ska stanna i Sverige. På nationell nivå pågår ett kontinuerligt arbete för att förbättra förutsättningarna för att internationell spetskompetens ska stanna i Sverige. Detta gäller både förändringar i lagstiftning kopplad till migration och arbetet med att stärka bilden av Sverige som en attraktiv kunskapsnation. Örebro universitet behöver även fortsättningsvis vara en aktiv part i det arbetet.

Örebro universitet ser positivt på att regeringen har lagt fram förslag på att förbättra förutsättningarna för mobilitet och migration av forskare och doktorander till Sverige.

Kompetensförsörjning

En strategisk och långsiktig kompetensförsörjning är avgörande för utvecklingen av Örebro universitet. Likaså krävs en internationell prägel på akademiska karriärer med nätverk i de mest framstående forskningsmiljöerna, samtidigt som kontinuitet och kunskap om svenska förhållanden är nödvändigt för delar av universitetets verksamhet, inte minst inom professionsutbildningarna.

Förutsättningar till akademisk karriärutveckling och god forskningsmiljö

För att attrahera, utveckla och behålla forskartalanger vid Örebro universitet krävs därmed en målmedveten utveckling av karriärstödet med fokus på såväl den enskilda forskaren som på goda forskningsmiljöer.

Under de senaste åren har Örebro universitet, genom ett strategiskt arbete och tydliga prioriteringar, förstärkt stödet kring de akademiskt unga forskarnas karriärutveckling. Arbetet har resulterat i riktade utbildningsinsatser och nätverk kring såväl doktorandanställningar som meriteringsanställningar och därtill kopplade kompetensutvecklingsprogram. Universitetet avser fortsatt att vidareutveckla karriärstödet för unga forskare genom ett ökat fokus på inkluderande forskningsmiljöer och goda villkor för karriärutveckling. Dessutom planeras insatser för att upprätthålla nätverk för unga forskare efter avslutade karriärutvecklingsprogram. Satsningarna på karriärutveckling är dock beroende av fria resurser, varför ett ökat basanslag, som nämnts i forskningsavsnittet, är av stor betydelse för det fortsatta arbetet. Att attrahera ledande talanger kräver också tydlig flexibilitet och resurser. Detta är av särskild vikt för mellanstora universitet som Örebro universitet, för att kunna bibehålla lovande talanger i konkurrensen med större lärosäten med större volym både nationellt och internationellt.

Ledarskap inom akademien

Ett hållbart chef- och ledarskap utgör en grundläggande förutsättning för att säkerställa en välfungerande och resilient organisation inom utbildning och forskning. Snabb samhällsförändring, teknologisk utveckling och ökad komplexitet ställer nya krav på samtliga chefer och ledare. Ett hållbart framtida ledarskap kräver nya arbetssätt med ökat fokus på kunskaper och kompetenser inom förändringsledning, digital utveckling och strategisk förmåga att hantera allt snabbare förändringar. För att lyckas i denna kontext krävs ett närvarande och stödjande chef- och ledarskap som tydligt kan formulera riktning, engagera medarbetare och skapa strukturer som främjar lärande och utveckling.

BUDGET

Universitetets budget för 2026 framgår av tabellverket i tabell 1, i kolumnen Prognos. Målet för 2026 är en budget i balans för forskningsverksamheten och ett mindre underskott för utbildningen, likt det resultat som presenterades i föregående års budgetunderlag. Universitetsstyrelsen har fastställt en budget för 2026 som visar på ett mindre underskott. Underskottet i utbildningen påverkas av en överproduktion av studentvolymen under 2024 och 2025, där anslagssparandet nyttjades i snabbare takt än tidigare planerat. Inget anslagssparande finns kvar som möjlig intäkt för 2026. Målet är att under 2026 arbeta ner överproduktionen för att nå en budget i balans för utbildningen under 2027.

Under 2026 kommer sex avtal med Akademiska Hus att omförhandlas, vilket kan innebära betydande hyresökningar. Hyresökningar finns inräknade i tabellverket.

Under de kommande åren planeras resultaten och därmed myndighetskapitalet att stabiliseras, vilket kommer att ge en nödvändig rörelsefrihet för att framåt kunna hantera oväntade händelser och göra nya tidsbegränsade strategiska satsningar.

Låneram

Lånebehovet fram till 2029 planeras att öka något. Lånebeloppet minskade under 2025 på grund av att en del av de planerade investeringarna inte hann genomföras. Planer finns för att under 2027–2029 genomföra en hel del uppdateringar av befintliga lokaler. Behoven av investeringar i digitala lagringsutrymmen kommer också att öka kraftigt kommande år.

Tabeller budgetunderlag 2027–2029

Nedan redovisas de tabeller som universitetet enligt Direktiv till budgetunderlag för verksamheten vid statliga universitet och högskolor ska inkomma med.

Tabell 1 Total budget					
Total budget (tkr)	2025	2026	2027	2028	2029
Verksamhetens intäkter	Utfall	Prognos	Ber.	Ber.	Ber.
Anslag	1 430 472	1 446 275	1 455 765	1 455 765	1 455 765
Avgifter	81 757	75 405	84 000	85 800	87 500
Bidrag	296 114	296 926	298 000	303 500	309 000
Finansiella intäkter	12 525	9 975	9 900	9 900	9 900
Summa intäkter	1 820 869	1 828 582	1 847 665	1 854 965	1 862 165
Verksamhetens kostnader					
Personal	1 190 859	1 188 836	1 192 500	1 194 100	1 199 000
Lokaler	257 047	260 819	261 600	263 700	265 300
Drift/Övrigt	338 860	341 374	341 000	342 000	343 000
Avskrivningar	47 370	45 327	47 600	50 200	49 500
Finansiella kostnader	5 341	4 421	4 600	4 660	4 660
Summa kostnader	1 839 477	1 840 778	1 847 300	1 854 660	1 861 460
Verksamhetsutfall	-18 608	-12 196	365	305	705
Transfereringar	0	0	0	0	0
Årets kapitalförändring/ årets resultat	-18 608	-12 196	365	305	705
Utgående myndighetskapital (inkl. årets kapitalförändring)	208 546	196 349	196 714	197 019	197 724
Utgående oförbrukade bidrag	269 383	280 000	300 000	300 000	300 000

Tabell 2 Utbildning på grundnivå och avancerad nivå					
Utbildning på grundnivå och avancerad nivå (tkr)	2025	2026	2027	2028	2029
Verksamhetens intäkter	Utfall	Prognos	Ber.	Ber.	Ber.
Takbelopp	956 771	966 377	975 661	975 661	975 661
Beräknad avräkning (A)	959 685	966 377	975 661	975 661	975 661
Särskilda åtaganden (B)	41 242	41 913	42 119	42 119	42 119
Anslag (A+B)	1 000 927	1 008 290	1 017 780	1 017 780	1 017 780
Avgifter	46 823	47 979	50 000	50 800	51 500
Bidrag	25 253	27 550	23 000	23 500	24 000
Finansiella intäkter	7 689	6 983	6 900	6 900	6 900
Summa intäkter	1 080 693	1 090 801	1 097 680	1 098 980	1 100 180
Verksamhetens kostnader					
Personal	716 707	701 756	695 000	693 100	695 000
Lokaler	184 572	195 430	196 000	197 700	198 500
Drift/Övrigt	169 519	176 335	175 000	175 000	175 000
Avskrivningar	27 594	27 039	28 500	30 000	28 500
Finansiella kostnader	3 950	3 091	3 100	3 100	3 100
Summa kostnader	1 102 342	1 103 651	1 097 600	1 098 900	1 100 100
Årets kapitalförändring/ Årets resultat	-21 649	-12 849	80	80	80
Utgående myndighetskapital (inkl. årets kapitalförändring)	119 374	106 524	106 604	106 684	106 764

Tabell 3 Forskning och utbildning på forskarnivå

Forskning och utbildning på forskarnivå (tkr)	2025	2026	2027	2028	2029
Verksamhetens intäkter	Utfall	Prognos	Ber.	Ber.	Ber.
Anslag	429 545	437 985	437 985	437 985	437 985
Avgifter	34 934	27 426	34 000	35 000	36 000
Bidrag	270 861	269 376	275 000	280 000	285 000
Finansiella intäkter	4 837	2 993	3 000	3 000	3 000
Summa intäkter	740 176	737 780	749 985	755 985	761 985
Verksamhetens kostnader					
Personal	474 152	487 081	497 500	501 000	504 000
Lokaler	72 476	65 389	65 600	66 000	66 800
Drift/Övrigt	169 341	165 040	166 000	167 000	168 000
Avskrivningar	19 776	18 288	19 100	20 200	21 000
Finansiella kostnader	1 390	1 330	1 500	1 560	1 560
Summa kostnader	737 135	737 127	749 700	755 760	761 360
Årets kapitalförändring/ Årets resultat	3 041	653	285	225	625
Utgående myndighetskapital (inkl. årets kapitalförändring)	89 172	89 825	90 110	90 335	90 960

Tabell 4 Investeringar i anläggningstillgångar och räntekontokredit

Investeringar i anläggningstillgångar	2025	2026	2027	2028	2029
	Utfall	Prognos	Ber.	Ber.	Ber.
IB lån i Riksgäldskontoret	204 370	190 386	203 631	213 631	221 131
Beräknad nyupplåning	29 380	55 745	55 000	55 000	55 000
varav investeringar i immateriella anläggningstillgångar					
Beräknad amortering	-43 364	-42 500	-45 000	-47 500	-46 000
UB lån i Riksgäldskontoret	190 386	203 631	213 631	221 131	230 131
Maximalt utnyttjande av låneramen under året	190 386	203 631	213 631	221 131	230 131
Föreslagen låneram	240 000	240 000	230 000	230 000	240 000
Beräknad ränteutgift	5 341	4 421	4 600	4 660	4 660
Ränteantaganden för nyupplåning (%)	2,09	1,75	1,75	1,75	1,75
Summa räntor och amorteringar	-38 023	-38 079	-40 400	-42 840	-41 340
Maximalt utnyttjande av räntekontokredit under året	0	0	0	0	0
Föreslagen räntekontokredit	0	0	0	0	0

Tabell 5 Lokalförsörjning					
Redovisning av lokaler (mnkr)	2025	2026	2027	2028	2029
	Utfall	Prognos	Ber.	Ber.	Ber.
Area, kvm LOA, (exkl. student- och gästforskarbostäder)					
- föregående års utgång	120 930	120 944	118 639	118 639	118 639
- ökning under året	14	-	-	-	-
- minskning under året	-	-2 305		-	-
- vid årets utgång (A)	120 944	118 639	118 639	118 639	118 639
Förbättringsutgift på annans fastighet ¹					
- nyinvesteringar	9,8	17,9	28,0	28,0	28,0
- avskrivningar	17,2	16,8	19,6	19,6	19,6
Lokalhyra (exkl. student- och gästforskarbostäder) (B)	228,3	230,8	232,5	234,5	236,5
Genomsnittlig hyra (kr/m² LOA)¹	1 888	1 945	1 960	1 976	1 993
Sammanställning lokalkostnader (exkl. student- och gästforskarbostäder) (C)	266,0	265,1	270,4	273,2	276,0
- lokalhyra	228,3	230,8	232,5	234,5	236,5
- media, el, värme, kyla, vatten	7,6	8,9	8,9	8,9	8,9
- reparation och underhåll	2,4	2,3	2,3	2,3	2,3
- avskrivning förbättringsutgift	17,2	16,8	19,6	19,6	19,6
- lokalvård	22,3	22,9	23,6	24,3	25,0
- bevakning	2,3	2,5	2,5	2,6	2,7
- larm och skalskydd	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
- lokaltillbehör	1,3	1,4	1,5	1,5	1,5
- kostnader för egna fastigheter	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
- avgår externa hyresintäkter och såld lokalvård	-15,6	-20,5	-20,5	-20,5	-20,5
Genomsnittlig lokalkostnad (kr/kvm LOA)²	2 199	2 234	2 279	2 303	2 327
Lärosätets totala kostnader (D)³	1 839	1 841	1 847	1 855	1 861
Totala externa hyresintäkter	-16	-21	-21	-21	-21
Justerade totala kostnader (D2)	1 824	1 820	1 827	1 834	1 841
Lokalkostnadens andel av verksamhetens totala kostnader⁶	14,5 %	14,4 %	14,6 %	14,7 %	14,8 %
Lokalkostnadens andel av justerade totala kostnader⁴	14,6 %	14,6 %	14,8 %	14,9 %	15,0 %

1) Beräknas som B/A.

2) Beräknas som C/A.

3) Beräknas som C/D.

4) Beräknas som C/D2.

Tabell 6 Avgifter (tkr) ²				
Uppdragsverksamhet	Intäkter		Kostnader	Resultat
2025	23 085		24 256	-1 171
varav tjänsteexport	3 663		3 664	-1
2026	18 911		19 584	-673
varav tjänsteexport	3 212		3 212	0
2027	25 100		25 400	-300
varav tjänsteexport	3 700		3 700	0
Offentligrättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel ¹	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat
2025	-	1 471	3 455	-1 984
2026	-	1 600	2 540	-940
2027	-	1 600	2 600	-1 000

1) Intäkter som inte får disponeras.

2) Avgiftsintäkter enligt 4 och 15 §§ avgiftsförordningen (1992:191) ska inte redovisas.

Ett framstående universitet för en kunskapsbaserad samhällsutveckling

Utvecklingsområden och strategiska mål

FORSKNING

Ökad forskningsvolym med bibehållen hög kvalitet.

Strategisk profilering och ökad synlighet.

UTBILDNING

Hög kvalitet och attraktivitet.

Högskolepedagogik i framkant.

EN UTVECKLANDE STUDIE- OCH ARBETSPLATS

Närhet och samarbete.

Strategisk rekrytering och kompetensutveckling.

Värdegrund

VETENSKAPLIGHET

Det fria sökandet efter ny kunskap utgör kärnan i vår verksamhet. Vi kännetecknas av oberoende, saklighet och bildning. Vi har ett öppet och kritiskt förhållningssätt. Vi ger oss tid till eftertanke och reflektion.

ENGAGEMANG

Vi är i rörelse och blickar framåt. Vi är engagerade, nyfikna och innovativa. Drivkraften att utvecklas och att uppnå goda resultat är en nyckel till universitetets framgång. Vi har mod att ompröva och att tänka nytt. Vårt kvalitetsarbete lär av både framgång och motgång.

DELAKTIGHET

Vi arbetar utifrån en helhetssyn på verksamheten och en vilja att lära av varandra. Vi utvecklar kunskap i nära samspel med studenter, vetenskaps-samhälle och omvärld. Vår arbetsmiljö präglas av jämställdhet, öppenhet, tillit och respekt.